

INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV ANKETY PROJEKTU COMENIUS

ANKETA PROJEKTU COMENIUS (časť A)

Prvý anketový list sme adresovali respondentom vo veku 10 až 12 rokov (žiaci 5. a 6. ročníka ZŠ Juh vo Vranove n. T.), pretože túto skupinu detí považujeme za generáciu, ktorá sa s českým jazykom stretáva v menšej miere ako starší žiaci či dospelí. Predpokladali sme, že táto skutočnosť sa odrazí aj na pochopení významu českých slov.

Anketový list sme rozdali 130 žiakom, vrátených bolo 116 listov.

Žiaci odpovedali nasledovne:

1. Čo je **KEDLUBNA**? a/ hlúpa hlava b/ lopata **c/ kaleráb**

Správnou odpoveď uviedlo **53 žiakov**, čo predstavuje **45,69 %** opýtaných.

2. Čo je **RAMPOUCH**? a/ ramenný kĺb **b/ cencúl** c/ pampúch

Správnou odpoveď uviedlo **46 žiakov**, čo predstavuje **39,66 %** opýtaných.

3. Kto je **MLSNÝ**? a/ mastný b/ maličký **c/ maškrtný**

Správnou odpoveď uviedlo **46 žiakov**, čo predstavuje **39,66 %** opýtaných.

4. Čo je **DRŮBEŽ**? a/ hlúposť **b/ hydina** c/ darček

Správnou odpoveď uviedlo **49 žiakov**, čo predstavuje **42,24 %** opýtaných.

5. Čo znamená **HÝČKAT**? a/ hýbať sa b/ híkať **c/ rozmaznávať**

Správnou odpoveď uviedlo **33 žiakov**, čo predstavuje **28,45 %** opýtaných.

6. Čo je **KREMROLE**? a/ krémová torta **b/ trubička so šľahačkou** c/ ker

Správnou odpoveď uviedlo **53 žiakov**, čo predstavuje **45,69 %** opýtaných.

7. Čo je **LÁZEŇ**? a/ lízanka b/ láskanie **c/ kúpeľ**

Správnu odpoveď uviedlo **77 žiakov**, čo predstavuje **66,38 %** opýtaných.

8. Čo znamená **HBITÝ**? a/ šikovný b/ zbitý c/ ohnutý

Správnu odpoveď uviedlo **38 žiakov**, čo predstavuje **32,76 %** opýtaných.

9. Čo je **COP**? a/ cap b/ vrkoč c/ peniaz

Správnu odpoveď uviedlo **95 žiakov**, čo predstavuje **81,90 %** opýtaných.

10. Čo je **UHODIT**? a/ uhádnuť b/ upratať c/ udrieť

Správnu odpoveď uviedlo **74 žiakov**, čo predstavuje **63,79 %** opýtaných.

Z uvedenej štatistiky vyplýva, že viac ako polovica žiakov pozná význam len troch slov: *lázeň* (66,38 %), *cap* (81,90 %) a *uhodit* (63,79 %). Ani v jednom prípade sa nestalo, že by žiak poznal význam všetkých desiatich slov, deväť slov správne „preložili“ štyria žiaci a len po jednom správnom slove mali dve deti.

Priemerná hodnota ovládania významu vybraných českých slov predstavuje **48,62 %**.

ANKETA PROJEKTU COMENIUS (časť B)

Anketový list B bol určený najmä žiakom ZŠ Juh vo Vranove n. T. vo veku od 13 do 15 rokov (žiaci 7. až 9. ročníka) a menšej vzorke obyvateľov Vranova vo veku od 18 do 65 rokov. Spolu bolo rozdáných 260 anketových listov, pričom 199 bolo vrátených.

Úvodné otázky skúmali kontakty súčasníkov s češtinou vzhľadom na niekoľkoročnú samostatnú jazykovú situáciu. Nasledujúce úlohy boli zamerané na skúmanie schopnosti rozlišovať konkrétne príklady spisovných a nespisovných slov, prípadne takých, ktoré dnes treba nahrádzať vhodnejšími domácimi výrazmi (vzhľadom na kvalifikáciu podľa kodifikačnej príručky Krátky slovník slovenského jazyka). Otázky v druhej polovici ankety sledovali orientáciu v historiografických údajoch, ktoré sa dotýkajú oboch partnerských štátov. Na záver sme pridali otázky, ktoré sú zrkadlom subjektívneho hodnotenia respondentov v oblasti porovnania súčasnej životnej reality oboch republík.

Ankety sa zúčastnilo 180 respondentov mladších ako 20 rokov, 3 respondenti vo veku medzi 20 a 29 rokmi, 5 respondentov vo veku 30 až 39 rokov, 3 respondenti vo veku 40 až 49 rokov a 8 respondentov vo veku nad 50 rokov.

1. S českým jazykom sa stretávam (možnosť viacerých odpovedí):

a/ v televízii b/ v rozhlase c/ pri práci s počítačom d/ v časopisoch, ktoré čítam e/ v knihách, ktoré čítam

Najčastejší kontakt s českým jazykom prebieha **prostredníctvom televízie (171 respondentov)**, na druhom mieste je počítač (128), nasledujú časopisy (80 odpovedí), čítanie kníh v češtine (32) a na poslednom mieste zostalo počúvanie rozhlasu (20), čo súvisí s rebríčkom sledovanosti médií vo všeobecnosti.

2. Sledujete aspoň raz týždenne české TV stanice? Ak áno, označte ktoré (možnosť viacerých odpovedí):

a/ ČT 1 b/ ČT 2 c/ Prima d/ iné, kde sa rozpráva po česky (uved'te názov)

Z televíznych staníc, vo vysielaní ktorých môžu respondenti počuť češtinu, v ankete viedla **Prima (124 respondentov)**, nasledovala ČT 1 (64) a ČT 2 (40 odpovedí). Z ďalších staníc sa v ankete objavili: Nova (20), Óčko (17), Disney Chanel (16), Discovery (10), Spektrum a HBO (po 9 odpovedí), Eurosport a Nova Sport (po 5 odpovedí), Filmbox a Explorer (po 4 odpovede), ČT 4, Animal Planet a History (po 3 odpovede), Cinemax (2) a po 1 odpovedi mali stanice Fishing and Hunting, MTV 1, Jetix, AXN, Hallmark a Music Box. Dvadsaťjeden respondentov (10,55 %) odpovedalo, že nesledujú stanice, na ktorých by počuli český jazyk.

3. Myslíte si, že rozumieť češtine je ťažké?

a/ áno b/ nie c/ nie všetkému sa dá rozumieť

Až **133 respondentov** (66,83 %) si myslí, že **češtine nie je ťažké rozumieť**, 61 odpovedí (30,65 %) znamenalo, že nie všetkému možno rozumieť a len piati anketovaní (2,51 %) si myslia, že je ťažké rozumieť českému jazyku.

4. Poznáte niektorého českého spisovateľa?

a/ áno (uved'te meno)
b/ nie

Pomerne veľkým prekvapením bolo, že **111 opýtaných nepozná žiadneho českého spisovateľa (62,31 %)**, v ďalších prípadoch „zvítazil“ **Karel Čapek (67 respondentov)**, nasledovala Božena Němcová (21), K. J. Erben (13), J. Neruda (4), J. Seifert (3), F. Běhounek, I. Březinová a P. Bezruč (po 2 odpovede), ďalších označil vždy jeden respondent – Z. Horta, J. Hric, B. Polívka, F. Hrubín, M. Kundera, I. Klíma, A. Jirásek, J. Dietl, K. H. Mácha, F. Souček, J. Škvorecký, J. Hašek, H. Pawlovská, J. Wolker, J. Skácel, V. Havel, J. Otčenášek. Zaujímavosťou bolo, že sa medzi spisovateľov zaradili (podľa odpovedí respondentov) aj B. Smetana a A. Dvořák.

5. Podčiarknite slová, ktoré sú podľa váš české: *botník, dopis, bezvadný, doprovod, okamžik, odstavec, vadiť (niekomu), krb, řadvina, tužka*

Na úvod treba povedať, že Krátky slovník slovenského jazyka pokladá za **nepisovné (teda bohemizmy)** len slová: **botník, dopis, bezvadný, doprovod, odstavec a krb**. Za spisovné, ale s príklonom k vhodnejšiemu výrazu domáceho pôvodu je považované slovo vadiť, za spisovné

s určitým štylistickým príznakom sú považované slová okamžik, ľadvina a tužka. Výsledky ankety však boli trochu iné.

Za české boli správne považované slová bezvadný (186 respondentov – 93,47 %), dopis (117 – 58,79 %), botník (54 – 27,14 %), v menšej miere potom slová doprovod (39 – 19,60 %), krb (28 – 14,07 %) a odstavec (14 – 7,03 %).

Za české boli nesprávne považované slová tužka (179 – 89,95 %), okamžik (163 – 81,91 %), vadiť (24 – 12,06 %) a ľadvina (18 – 9,04 %).

Označenia slov v tejto úlohe dokazujú, že pojem spisovnosti a nespisovnosti v slovách, ktoré majú spoločný slovanský pôvod a ešte donedávna sa v našich verejných komunikátoch považovali za spisovné (vzhľadom na jazykovú blízkosť a pohyby v pravopisných normách v spoločnom štáte, najmä v 20. storočí), je rozkolísaný a v povedomí dnešných Slovákov ešte nie celkom ujasnený. Prienik jazykových vplyvov teda stále existuje a v hovorových komunikačných situáciách je bežný.

6. V ktorom roku vznikol prvý spoločný štát Čechov a Slovákov?

Správne označila rok 1918 viac ako polovica opýtaných – **105 (52,76 %)**.

7. V ktorom roku zanikol posledný spoločný štát Čechov a Slovákov?

Správne označilo rok 1992 (možno z nepozornosti pri čítaní otázky) len **34 respondentov (17,09 %)**.

8. Myslíte si, že majú dnešní Česi a Slováci niečo spoločné?

a/ áno (uvedte čo)

b/ nie

Odpoveď nie zvolilo **85 opýtaných (42,71 %)**, pri prvej možnosti boli uvádzané najmä tieto spoločné znaky: jazyk a história (zhodne po 31 odpovedí), kultúra (15), slovanský pôvod (11), srdečnosť (8), zvyky (7), programy v TV (4), jedlá (3), vlastnosti, osobnosti, Rómovia a Superstar (po 2 odpovede), jedna odpoveď sa dotýkala hraníc, skateboardingu, dabingu, muzikálnosti, EÚ, náboženstva, obchodu, humoru, národa, automobilov, písma, príbuzných a farieb na vlajke. Devätnásť respondentov uviedlo, že majú naše národy niečo spoločné, ale nevedeli napísať čo.

9. Chceli by ste žiť v Českej republike? a/ áno b/ nie

Väčšina opýtaných Slovákov (146 – 73,37 %) by nechcela žiť v Českej republike, 53 odpovedí bolo súhlasných (26,63 %).

10. Majú sa podľa vás dnes Česi lepšie ako Slováci? a/ áno b/ nie

Naopak **väčšina opýtaných Slovákov (112 – 56,28 %) si myslí, že Česi sa dnes majú lepšie ako Slováci**.

